

Slutrapport från arbetsgruppen ”En rättvis klimatomställning omställning och prisvärd el”

Underlag till Framtidens Malmö

Innehåll

Inledning.....	3
Utmaningarna vi står inför	4
1. Ett klimat i förändring	4
2. En otillräcklig politik för att finansiera den gröna omställningen.....	4
3. En orättvis energimarknad med låg kommunal rådighet	5
4. Vi lever över våra planetära gränser och saknar förutsättningar att leva cirkulärt	5
5. Grönka på ojämlika villkor	6
6. En stad som växer behöver hållbara bostäder	6
7. Det är för enkelt att resa ohållbart	7
Vår klimatvision för Malmö.....	8
Reformer för ett grönare Malmö.....	10
1. Klimatgemenskaper.....	10
2. Markanvisningspolicy för ett hållbart Malmö.....	12
3. Ett rött Malmö är grönt och blått	13
4. Cykelpaket	14
5. Kvarternära återvinningscentraler	15
6. Infrastruktur för cirkulär ekonomi.....	16
7. Hemestersatsning	18

Inledning

Klimatkrisen är en av vår tids största utmaningar. Tiden vi har på oss att ställa om blir allt kortare och klimatkrisens konsekvenser allt tydligare. Om takten i omställningen inte växlas upp riskerar stora delar av planeten att bli nästintill obeboeliga i närtid.

Klimatkrisen synliggör också de orättvisor som redan finns i samhället. Resursstarka individer, områden och länder orsakar större delen av världens utsläpp. Samtidigt är det resurssvaga individer, områden och länder som är mest sårbara inför utsläppens konsekvenser. Därför är det av största vikt att klimatomställningen inte bara genomförs, utan också genomförs rättvist.

Energifrågan är en nyckel för att nå våra klimatmål såväl lokalt som nationellt och internationellt. Ska fossila energikällor kunna fasas ut krävs nya, gröna alternativ, som till exempel hållbart producerad el. Södra Sverige befinner sig idag i en sårbar situation vad gäller el- och energiförsörjning. I Malmö produceras cirka 10 procent av det egna elbehovet lokalt. För Skåne är motsvarande siffra 20 procent. Samtidigt betalar boende i södra Sverige många gånger mer för elen i eluttaget än andra delar av landet. Det är uppenbart att mer behöver göras för att säkerställa en trygg, prisvärd och tillförlitlig el- och energiförsörjning i hela landet.

Två stora utsläppskällor i både Malmö och Sverige är transportsektorn respektive bygg- och anläggningssektorn. Malmö är en snabbt växande stad. Det ställer krav på tillgång till bland annat bostäder och transportsätt. Även i framtiden kommer vi behöva transportera oss och bygga bostäder, skolor och arbetsplatser, men vi måste hitta sätt att göra det hållbart.

Klimatkrisens utmaningar kräver politisk handling. Vår arbetsgrupp "En rättvis och solidarisk klimatomställning med prisvärd el" fick i februari i uppdrag att, utifrån vårt givna område, ta fram en analys med ett önskvärt framtida scenario för samhället i stort och Malmö i synnerhet.

Gruppen består av följande personer:

Hanna Sandberg, ordförande

Anders Malmström (t.o.m. 2025-01-18), Daniel Wolski, Sofia Hedén

Edvina Palmcrantz, sekreterare

I denna slutrapport redogör gruppen för identifierade problemområden, samt vilka politiska reformer som krävs på såväl nationellt som lokal nivå för att råda bot på dessa. Samtliga reformer syftar till att skapa förutsättningar för att bygga ett mer hållbart och jämlikt Malmö. I rapporten behandlas primärt politikområdena hållbar ekonomi, energi, grön bostads- och stadsplanering samt hållbar transport.

Utmaningarna vi står inför

I det här avsnittet presenteras de största utmaningarna för Malmö stad ur ett klimatperspektiv. Problemen som berörs har byggts upp under lång tid och mer eller mindre oberoende av vilka partier som suttit i regeringsställning. Detta är något vi behöver vara medvetna om, och insikten utgör egentligen även i sig en utmaning. För att svara på dagens utmaningar så *måste* socialdemokratin formulera en ny, progressiv klimatpolitik - framför allt på nationell nivå.

1. Ett klimat i förändring

Klimatkrisens konsekvenser är redan idag tydliga. Extremväder sker alltmer frekvent på global nivå, och även Sverige och Malmö drabbas. Även om vi når Parisavtalets 1,5-gradersmål - vilket just nu inte känns så troligt - kommer ett förändrat klimat med stor påverkan på vår livsmiljö vara att förvänta sig.

Städerna är inte byggda för att klara extremväder som värmeböljor eller stora skyfall. När värmen ökar skapar hårda ytor som asfalt, betong och byggnader värmeöar i städerna. När skyfallen kommer räcker inte VA-nätet till, och samma asfalt, betong och byggnader hindrar vattnet från att sjunka ned i marken. Byggnader där sårbara grupper som barn och äldre vistas - skolor, förskolor och äldreboenden - är inte anpassade för varmare och längre somrar.

Samtidigt innebär Malmös roll som kuststad stora utmaningar i takt med att havsnivåerna stiger. Såsom det är nu riskerar Malmös kuststräcka att drabbas av översvämningar inom de närmaste cirka 70 åren, och omtyckta stränder som Ribban kommer bli ett minne blott.

2. En otillräcklig politik för att finansiera den gröna omställningen

De åtgärder som krävs för att snabbt sänka våra klimatpåverkande utsläpp är i regel kostsamma, och viktiga åtgärder för att göra samhället mer robust mot till exempel extremväder saknar i hög utsträckning finansiering idag. Investeringskulden är hög inom flera områden som är av stor betydelse för det svenska klimat- och resiliensarbetet. Enligt en rapport från fackförbundet Byggnads och SSU kommer det till exempel att ta 200 år att ersätta Sveriges gamla och otjänliga vattenledningar om investeringarna inte ökar betydligt.¹

Idag saknas en ekonomisk politik som möjliggör för långsiktiga investeringar till förmån för klimatet. Ett trubbigt finanspolitiskt ramverk gör att även

¹ [Ny rapport: miljardbrister i bostads- och infrastrukturinvesteringar - Byggnads](#)

investeringar som sträcker sig över lång tid behöver balanseras under en konjunkturcykel. Det omöjliggör i praktiken de betydande investeringar som behövs inom bland annat järnväg, VA-system, energi och kommunernas klimatanpassning för extremväder.

Svaga ekonomiska förutsättningar för att både genomföra och stimulera gröna investeringar riskerar i sin tur att påverka svensk arbetsmarknad hårt. Utan en offensiv grön investeringsagenda går Sverige miste om viktiga etableringar och utnyttjar inte till fullo den potential som finns inte minst inom exportindustrin. Det riskerar i sin tur att leda till att många gröna jobb går om intet, alternativt lokaliseras utomlands.

3. En orättvis energimarknad med låg kommunal rådighet

Energipriserna har under de senaste åren stigit i hela Europa, men i Sverige har priserna särskilt stigit i elprisområde 4 (SE4) där Malmö ingår. På fem år har elkostnaderna i SE4 fördubblats. Samtidigt saknas i stort möjlighet att påverka situationen för såväl konsumenter som kommuner, inte minst för att den största kostnadsökningen bärs av höjda nätavgifter. Den snabba kostnadsökningen riskerar att leda till att allt fler hushåll - särskilt redan resurssvaga sådana - hamnar i energifattigdom.

Efter avregleringen av energimarknaden år 1996 har det energipolitiska området blivit både mer omfattande och komplext. Ansvaret för olika delar av energisystemet är delat mellan en rad olika nivåer - däribland EU, medlemsländer och de enskilda aktörerna på marknaden - och full rådighet över situationen på energimarknaden saknas egentligen för samtliga. Det försvårar för det offentliga att skydda hushåll från bland annat plötsliga prischocker.

Avregleringen har möjliggjort för energimarknaden att styras just som en marknad, där allmänintresset har en marginaliserad roll och få aktörer kan plocka ut stora vinster på bekostnad av konsumenterna. Transparensen kring prissättning av såväl produkt som avgifter avsedda för underhåll av infrastruktur är bristfällig, vilket påverkar tilliten till både producenter och lagstiftare.

4. Vi lever över våra planetära gränser och saknar förutsättningar att leva cirkulärt

I många rika länder konsumerar befolkningen över de planetära gränserna, och Sverige är inget undantag. Om alla levde som vi gör i Sverige skulle det behövas cirka fyra planeter för att täcka våra konsumtionsbehov.

Även Malmöborna konsumerar på ett ohållbart sätt och bidrar till en hög andel konsumtionsbaserade utsläpp. Den genomsnittlige Malmöbon bidrar idag med ca 6 ton koldioxidekvivalenter per person. Detta är förvisso bättre än de 8 ton som den genomsnittlige svensken bidrar med, men fortfarande alldeles för högt för vår planet. För att minska människans påverkan på såväl miljön som klimatet krävs en ny syn på hur vi konsumerar, där konsumtionen styrs om från linjär till cirkulär.

Idag är trösklarna relativt höga för hushåll att prioritera cirkulära konsumtionsvanor och återbruk. Möjligheterna att transportera större produkter som exempelvis möbler till en återvinningscentral är begränsade för boende som inte har tillgång till bil. I många lägenhetsbestånd saknas plats för sortering av olika material i hemmet. Det leder till att steget till att leva mer cirkulärt blir större än det behöver vara.

5. Grönska på ojämlika villkor

Forskning visar att en hög andel grönska i människors omgivning påverkar deras hälsa - såväl fysisk som psykisk - positivt. Samtidigt har träd och större grönområden en viktig roll i arbetet med att rusta samhället för ett förändrat klimat, och kan därtill fungera som naturliga kolsänkor.

Idag är tillgången till grönska ojämlikt fördelad. Äldre områden, och särskilt socioekonomiskt utsatta sådana, drabbas idag av större konsekvenser av klimatförändringarna än resursstarka områden. En anledning är brist på grönytor. Det leder till varmare temperaturer i områden med hög andel hårdgjorda ytor och större konsekvenser vid större skyfall.

Malmö har idag en krontäckningsgrad - alltså hur stor andel av vår stad som skuggas av trädkronor - på 13 procent. Men träden och grönskan är ojämlikt fördelade över staden. I vissa områden, som exempelvis Bellevue, är man redan nära att nå målet om 30 procents krontäckning (27 procent), samtidigt som bland annat Möllevången endast har cirka 12 procent.

Således avgör var du bor hur hårt du drabbas när klimatet förändras. I Sverige dog 700 människor av värmen sommaren 2018. Om vi inte rustar städerna kommer den siffran stiga dramatiskt framöver.

6. En stad som växer behöver hållbara bostäder

Bygg- och fastighetssektorn stod år 2021 för 21,7 procent av Sveriges totala territoriella utsläpp av växthusgas. Om man ser till de utsläpp som tillkommer

utanför Sveriges landsgränser när byggmaterial ska importeras är den siffran ännu högre.

Samtidigt lider stora delar av Sverige av bostadsbrist, där resurssvaga inkomstgrupper som till exempel unga har svårt att efterfråga en bostad. Nyproducerade bostäder är ofta dyrare än befintligt bestånd.

Sverige, och särskilt populära städer som Malmö, kommer fortsatt behöva ett tillskott av bostäder, men byggkedjan måste bli mer hållbar och de klimatsmarta bostäderna tillgängliga för fler.

7. Det är för enkelt att resa ohållbart

Transportsektorn står för drygt en tredjedel av Malmös territoriella växthusgasutsläpp. Därför är det ett måste att ställa om fordonsflottan om Malmö ska nå klimatneutralitet till 2030.

Samtidigt är Malmö en storstad på en liten yta. En tredjedel av vår landyta består av högklassig jordbruksmark. Därför behöver staden växa inåt och använda den yta vi har att tillgå på ett så effektivt sätt som möjligt. Det kommer inte att vara tillräckligt att se till att bilarna kör på hållbara bränslen – antalet personer som har bil som sitt primära transportmedel inom Malmö måste minska till förmån för andra färdmedel. Men, ska fler välja att gå, cykla eller resa kollektivt behöver det bli enklare att välja hållbara färdmedel framför bilen.

Vår klimatvision för Malmö 2045

För att möta dagens utmaningar inom klimat- och energiområdet krävs en modig och framåtblickande vision. I det här avsnittet försöker vi därför måla upp bilden över vilket Malmö vi vill se i framtiden, grundat i vår syn på socialdemokratisk klimatpolitik.

Året är 2045 och klimatomställningen har använts som en språngbräda för att minska klassklyftor, ojämställdhet och segregation. Detta har kunnat ske med hjälp av en progressiv ekonomisk politik, en tydlig statlig styrning och flera innovativa klimatanpassningsåtgärder - och som en följd av att klimatfrågan börjat behandlas som den demokratifråga det är. Den som släpper ut mest betalar därför också mest av omställningsarbetet, och den skatt som dras in används ihop med generösa statliga investeringar för att klimatsäkra städerna mot vatten och värme, liksom för upprustning av järnvägar och det nu statligt ägda stamnätet. Normen är inte längre att konsumera snabbt och att flyga kors och tvärs över planeten. I stället semesterar man hellre hemma och upcyclar plagg och möbler man är trött på. Socialdemokraterna har tagit ledartröjan i klimatfrågan och banar väg för en progressiv klimatpolitik med utgångspunkt i vanliga människors livsvillkor.

Modigast av alla är Malmö, som fortsätter att vara i framkant för den rättvisa klimatomställningen. År 2045 finns resurser jämnt fördelade över hela staden - rekreationsmöjligheter som parker, allmänna odlingar och badplatser förekommer både i öst och väst, och det går enkelt att ta sig med miljövänliga låncyklar och smidig kollektivtrafik. Kostnaden för att utnyttja stadens olika mobilitetsalternativ är mycket låg, men har man inte bråttom föredrar de flesta att promenera. Grönska, interaktiva informationstavlor, sällskapsytor, lekytor, offentlig konst och pop up-verksamheter gör det spännande att utforska stadens alla hörn.

Som boende i staden är det lätt att göra rätt - det finns gott om möjligheter att låna sällanprylar och att reparera kläder och andra saker. I de fall man behöver återvinna något eller helt enkelt har tröttnat på jackan från 2025 är det enkelt att lämna in den på en återvinningscentral eller hos en återbruksförsäljare. Med hjälp av en app kan man dessutom få kontakt med andra i staden som tröttnat på sina jackor och anordna en bytesträff. Eller varför inte fråga om hjälp med att laga ett bord eller låna en bormaskin? Tröskeln är låg för att ta hjälp av varandra och underlätta klimatomställningen för alla.

Elkostnaderna har sjunkit drastiskt tack vare decentraliserad elproduktion, och stadens nät distribuerar grön el till boende i hela staden. Allmännyttan har renoverats så att alla bostäder nu är klimatsmarta och mycket mer resurseffektiva, något som de privata fastighetsägarna börjat ta efter när de insett nyttan av tätade fönster och

droppstoppande kranar. Tack vare statliga stöd har omfattande åtgärder kunnat vidtas för att rädda staden från översvämning - allt från smarta grönytor till vattenavvisande vallar har byggts. Omställningsarbetet har inkluderat Malmöborna, vilket gör att det finns ett brett stöd för alla förändringar som skett.

År 2045 finns det därför återigen framtidshopp, och allt började år 2025, när socialdemokratin bestämde sig för att än en gång visa vägen för en vass klimatpolitik genom att blicka inåt, mot sin ideologiska kärna.

Reformer för ett grönare Malmö

I det här avsnittet presenteras de reformer som krävs för att nå vision 2045, och som Socialdemokraterna i Malmö kan använda för att rama in sin framtida klimatpolitik.

Lista över reformer och hur de relaterar till målen i *Framtidens Malmö*.

Reformer	Mål som täcks av reformen
1. Klimatgemenskaper	Öka jämlikheten och stärka sammanhållningen; Ta tillbaka kontrollen över icke-fungerande marknader
2. Markanvisningspolicy för ett hållbart Malmö	Öka jämlikheten och stärka sammanhållningen; Bryta segregationen
3. Ett rött Malmö är grönt och blått	Öka jämlikheten och stärka sammanhållningen; Bryta segregationen
4. Cykelpaket	Öka jämlikheten och stärka sammanhållningen; Bryta segregationen
5. Kvartersnära återvinningscentraler	Öka jämlikheten och stärka sammanhållningen
6. Infrastruktur för cirkulär ekonomi	Öka jämlikheten och stärka sammanhållningen; Bryta segregationen
7. Hemestersatsning	Öka jämlikheten och stärka sammanhållningen; Bryta segregationen; Ta tillbaka kontrollen över icke-fungerande marknader

1. Klimatgemenskaper

Klimatgemenskaper är en bredare och mer strategisk tillämpning av så kallade energigemenskaper. Energigemenskaper är sammanslutningar av medborgare (till exempel en bostadsrättsförening), företag eller organisationer som gemensamt producerar, delar, lagrar eller använder energi från förnybara källor. Skillnaden mellan energigemenskaper och de klimatgemenskaper som Malmö stad bör vidareutveckla är att klimatgemenskaper innefattar ett bredare spektrum av

klimateanpassningsåtgärder, grundade i varje områdes (gemenskaps) unika förutsättningar och egenskaper.

Syftet med klimatgemenskaperna är att bryta ner stora klimateanpassningsåtgärder till greppbara aktiviteter som kan engagera ett kvarter och dess invånare. Ett viktigt mål är därför att varje klimatgemenskap ska bli just en *gemenskap*, med låga trösklar för gemensamt klimateanpassningsarbete som inte är avgränsat till decentraliserad energiproduktion. Utöver Malmös nya energibolag berörs därför flera nyckelaktörer, till exempel bostadsbolagen, miljöförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen och civilsamhället.

Klimatgemenskaperna täcker hela staden, och som utgångspunkt innefattar varje klimatgemenskap följande komponenter:

- En unik analys- och åtgärdsplan. Inledningsvis (och sedan regelbundet) analyseras varje gemenskap utifrån ett klimatperspektiv och vilka styrkor och svagheter som finns i just det området sett till klimateanpassning och energiproduktion. Efter det tas en plan fram för hur respektive klimatgemenskap ska utvecklas och stärkas. Även om planen utgår ifrån ett klimatperspektiv, ska åtgärder och insatser syfta till att engagera civilsamhället.
- Ett flertal energigemenskaper. Malmös nya energibolag ansvarar för att hjälpa till att starta upp energigemenskaper i respektive klimatgemenskap. Hur stora de olika energigemenskaperna är och vilken typ av energiproduktion som används skiljer sig mellan gemenskaperna, men produktionen är alltid förnybar. Energibolaget fortsätter sedan vara ett aktivt stöd till energigemenskaperna genom att tillhandahålla expertis och utbildning, hjälpa till med administration, utveckla infrastrukturen och främja lagrings-/delningsmöjligheter. Fördelar med att Malmös nya energibolag tar på sig ansvar (och risk) för energigemenskaperna är dels att även flerbostadshus kan inkluderas, dels att överproduktion av el kan fördelas inom staden, och dels att nätet kan kopplas ihop med övrig energiproduktion i länet. Dessutom har energibolaget möjlighet att driva innovationsprojekt på stadsövergripande nivå.
- Klimatstödjare och ett lokalt klimatkontor. I varje klimatgemenskap finns klimatstödjare (anställda av staden) som aktivt erbjuder stöd till boende, näringsidkare och civilsamhällets aktörer i klimatgemenskapen. Det kan handla om allt ifrån hur man renoverar klimatsmart, till hur en viss sak ska återvinnas, till hur man bygger en gemensam odlingslåda på gården. Klimatstödjarna har ett fysiskt lokalkontor (i anslutning till övrig samhällsservice i området) men arbetar även uppsökande.

- Klimatgenomgång av bostäder. I samarbete med de lokala bostadsbolagen erbjuder klimatstöderna hembesök för att kartlägga klimatförbättringsåtgärder i hemmet. Det finns även möjlighet att erbjuda den enskilde stöd att genomföra mindre/enklare klimatanpassningar av dennes bostad.
- Årligt "klimatrådslag light". Varje år bjuds invånarna i klimatgemenskapen in till ett rådslag där det ges möjlighet att påverka arbetet i klimatgemenskapen i enlighet med strukturen för medborgardemokrati.

Finansiering av klimatgemenskaperna sker genom EU-bidrag (finns riktade bidrag för energigemenskaper), statsbidrag och vinst från energibolaget.

För att genomföra reformen behöver Socialdemokraterna nationellt driva att Sverige anpassar sitt regelverk till EU:s direktiv för medborgar- och förnybara energigemenskaper. Det behöver också ske lättnader kopplat till decentralisering av energiproduktion och lokal delning av energi. Regeringen behöver även införa bidrag och finansieringsstöd för att starta upp energigemenskaper, samt – kanske viktigast av allt – reformera hela energimarknaden så att den inte uteslutande styrs av marknadsmässiga principer. Lokalt behöver Malmö stad se över möjligheten att begränsa E.ON:s monopol och kanske även köpa tillbaka visst lokalnät.

2. Markanvisningspolicy för ett hållbart Malmö

Urbaniseringen fortsätter och en allt större del av världens befolkning lever i städerna. Liksom alla andra stora omvandlingar har även urbaniseringen sina sidor. Det finns såväl utmaningar som vinster med en alltmer koncentrerad befolkning.

Malmö är en expansiv kommun och ser ut att fortsätta växa under en lång tid framöver. För att det ska ske på ett bra sätt, både för Malmöborna och för de företag som etablerar sig här, krävs fler bostäder. Fler bostäder betyder mer hårdgjord yta och mer byggnader, som i sin tur leder till mer utsläpp av växthusgaser.

Mycket av byggnationen kommer ske på mark som i dag ägs av Malmö stad. För att en byggherre ska kunna påbörja processen sker en markanvisning. Det är i det här skedet kommunen har möjlighet att ställa krav, som är svåra att ställa i ett senare skede på grund av begränsningar i Plan- och bygglagen.

Dagens markanvisningspolicy i Malmö pekar på att projekt som har höga miljöambitioner och syftar till social hållbarhet ska premieras. Men där det

finns skarpa krav för den sociala hållbarheten, är den miljömässiga mer av ett mål.

För oss är det självklart att den som ska vara med och bygga framtidens Malmö, ska göra det på ett sätt som inte belastar klimatet, och som tar höjd för de klimatförändringar som nu verkar ofrånkomliga. Därför bör det inarbetas skarpa hållbarhetskrav för klimatet i markanvisningspolicyn.

3. Ett rött Malmö är grönt och blått

Klimatet förändras och med det följer både att vi måste minska våra utsläpp och omforma Malmö för att anpassa staden efter de klimatförändringarna som redan sker. Enligt IPCC:s värsta scenario förväntas antalet högsommardygn i Malmö öka från dagens cirka tio dygn per år till nästan 50 dygn per år om 75 år.

Med klimatförändringarna beräknas antalet kraftiga skyfall både öka i antal, frekvens och intensitet. Stormen Arvid 2014 kostade enormt mycket, både för kommunen och för enskilda Malmöbor. Därefter har mycket gjorts för att minska effekterna av kommande skyfall, men mer finns att göra.

För att minska sårbarheten vid värmeböljor och skyfall hos Malmöborna, och göra Malmö till en skönare stad att leva i, vill vi satsa på de gröna och blå miljöerna. Genom mer vatten och mer grönska sänks temperaturen på marken, och ger möjlighet till svalka och skugga när värmen kommer. Dessa insatser underlättar också för att ta om hand de enorma vattenmängder som kommer vid skyfall.

I Malmös översiktsplan är principen 3-30-300 inskriven. Kortfattat innebär det att alla ska kunna se tre träd från sitt fönster, krontäckningsgraden i varje område ska vara 30% och ingen ska ha längre än 300 meter till närmsta grönområde. Detta är ett utmärkt mål, men måste nu konkretiseras med var och när träden, liksom annan grönska, ska planteras. Sommartid ska det vara möjligt att röra sig genom staden i svalkande skugga.

Kommunen har bara rådighet över sin egen mark, därför måste också samtal föras med andra markägare kring hur de kan bidra med mer grönska. Men det är inte bara längs med gator som grönska behöver tillföras. Innergårdarna skulle kunna bli en grönskande oas. För att underlätta den omvandlingen bör kommunen ge stöd till de hyresvärdar eller bostadsrättsföreningar som vill skapa mer grönska på gårdarna.

I skuggan av den oroliga tid vi lever i, såväl militärt som för klimatet, har livsmedelsberedskapen blivit allt viktigare. Att kunna odla tillsammans är bra både för gemenskap, klimat och för livsmedel. Därför bör mer mark upplåtas

till community gardens - kvartersträdgårdar. Här kan odlingsintresserade i grannskapet samlas för att tillsammans skapa ett mer hållbart liv.

Tillgången till såväl gröna som blåa miljöer är ojämnt fördelad över Malmö. I östra Malmö är det långt till tillgängliga vattendrag och badplatser. Fontäner, plaskdammar, vattenlekplatser och badsjöar sänker temperaturen i omgivningen och ger möjlighet till svalka och rekreation. Det underlättar också för de som vill semestra hemma, vare sig det är av ekonomiska skäl eller av omtanke om klimatet. Vi vill därför skapa en princip liknande trädens 3-30-300 fast för vatten.

En del blåa miljöer behöver skapas och anläggas, men en del finns redan men är otillgängliga eller farliga. De bäckar som idag finns ska tillgängliggöras, så det går att promenera längs dem och komma ned och plaska med fötterna. Fler av stadens hamnområden ska få offentliga badplatser och de få sjöar som ändå finns i Malmö ska inventeras för att se över möjligheten att göra dem badbara. Det ska vara nära till både vatten och grönska - i hela Malmö.

4. Cykelpaket

Cykling spelar en avgörande roll i en hållbar stadsutveckling. För Socialdemokraterna i Malmö är cykeln inte bara ett transportmedel, utan ett verktyg för att främja jämlikhet, klimatomställning och en smartare användning av våra gemensamma ytor. Genom att satsa på cykling skapar vi en grönare stadsmiljö, minskar trafikträngsel och erbjuder alla ett effektivt sätt att transportera sig, oavsett plånbok.

En sammanhängande och säker cykelinfrastruktur är en förutsättning för att fler ska välja cykeln. Socialdemokraterna vill prioritera utbyggnad av separerade cykelbanor längs huvudleder och mellan stadsdelar. Dessa cykelbanor ska vara belysta och hållas fria från hinder året runt, med särskilt fokus på att förebygga halkolyckor på vintern. Särskilda cykelkorridorer ska skapas, där cyklister har företräde och kan resa smidigt och snabbt utan att konkurrera med biltrafiken.

För att underlätta för cyklister behövs fler och bättre cykelparkeringar. Låsta cykelgarage ska byggas vid kollektivtrafikens knutpunkter. Socialdemokraterna i Malmö vill att det ska finnas väderskyddade cykelställ vid arbetsplatser, skolor och handelscentrum.

Cyklisters säkerhet ska vara i fokus. Socialdemokraterna i Malmö vill satsa på att bygga om olycksdrabbade korsningar och införa upphöjda övergångsställen där cykelbanor korsar biltrafik. Trafiksignaler ska anpassas

för att ge cyklister grön våg under rusningstid. Ökad trafikövervakning ska säkerställa att bilister håller avstånd till cyklister och respekterar cykelfält.

För att fler ska börja cykla behövs utbildning och inspiration. Socialdemokraterna i Malmö vill därför öka stödet till organisationer och föreningar som anordnar cykelskolor för barn och vuxna, där deltagarna kan lära sig trafikregler och grundläggande cykelunderhåll. "Cykla till jobbet"-kampanjer ska arrangeras i samarbete med lokala företag.

Socialdemokraterna vill också införa digitala cykelräknare vid stora leder för att samla data om användning och identifiera behov av förbättringar. Laddinfrastruktur och säkra batterifack ska kunna tillhandahållas i staden.

För att främja hållbart resande och öka tillgängligheten till stadens kulturutbud föreslås en kombinerad cykel- och kollektivtrafikbiljett. Biljetten skulle ge resenärer möjligheten att smidigt växla mellan cykel och kollektivtrafik genom exempelvis fri tillgång till stadens låncyklar och rabatterad eller kostnadsfri resa med buss och tåg inom regionen. Som en förmån ska biljetten även inkludera kraftigt reducerat pris på inträde till stadens museer och andra offentligt finansierade kulturinstitutioner. På så sätt kombineras hållbara transportlösningar med ökad tillgång till kultur och fritidsaktiviteter för både invånare och besökare.

5. Kvarternära återvinningscentraler

Kvarternära återvinningscentraler är mindre återvinningsstationer där privatpersoner kan lämna grovavfall (möbler, byggavfall, elektronik, textilier), farligt avfall (batterier, elavfall, kemikalier) och organiskt avfall (matrester och trädgårdsavfall). I en stad av Malmös storlek bör det finnas runt tio kvarternära återvinningscentraler, men med lite olika kapacitet. Återvinningscentralerna är moderna och utvecklade med hänsyn till närområdets känsla och utseende.

I områden utan kvarternära återvinningscentral fortsätter Sysav erbjuda besök av sin Pop up-returen ett par gånger om året. De stora återvinningscentralerna i Bunkeflo och Spillepengen finns såklart kvar, men kommer kunna fokusera mer på företag/organisationer med stora återvinnings-/återbruksbehov (till exempel av rivningsavfall) i och med att privatpersoner till större del kommer använda de kvarternära återvinningscentralerna.

Fördelen med kvartersnära återvinningscentraler är att den enskilde slipper ha bil för att återvinna specialavfall. En kvartersnära återvinningscentral innefattar följande:

- Återvinningskärl för olika grovavfall, farligt avfall och organiskt avfall.
- Utbildad personal för stöd och hjälp.
- Möjlighet att låna släpkärra till sin cykel eller att dra för hand.
- Möjlighet att boka upphämtning av större möbler.
- Grundläggande reparationsmöjlighet till självkostnadspris. Till exempel lagning av textilier och mindre möbler. Detta kan ske genom avtal med lokala aktörer.
- Bytesbod. En bytesbod är en mindre lokal för inlämning av saker i fint skick som kan skänkas bort. Man får även ta saker gratis från bytesboden.
- Kompost där man kan hämta gratis jord för hemmabruk.
- En småskalig biogasanläggning ("kvartersnära biogas") för produktion av värme och el (och laddmöjlighet) till närområdet. Småskaliga biogasanläggningar bör dock byggas ut enligt en särskild och separat plan, eftersom det annars finns risk för ökade utsläpp i närområdet liksom att det sprids dålig lukt.

För att möjliggöra reformen krävs ändringar i planprocessen (så att det blir tillåtet att använda kvartersmark - förslagsvis "tomma" torg - till kvartersnära återvinningscentraler) samt revidering av ägardirektiv av och avtal med Sysav så att dessa kan ansvara för drift och underhåll av de kvartersnära återvinningscentralerna. Finansiering kan ske genom riktade EU-bidrag och vinst från Sysav.

Reformen skulle dock även behöva statliga investeringsmedel, något som saknas idag. Socialdemokraterna behöver därför nationellt driva på för att ett klimatinvesteringsstöd införs, liksom att det sker skattelättnader i regelverk som rör återbruk och reparation.

6. Infrastruktur för cirkulär ekonomi

Malmö ska bli ett internationellt föredöme inom cirkulär ekonomi. Genom att bygga en infrastruktur för lånetjänster och återbruk som inkluderar både offentlig sektor, privat sektor och civilsamhället främjas hållbar produktionsanvändning i hela staden och för alla Malmöbor.

Den cirkulära infrastrukturen består av områdena *delnings- och lånetjänster*, och *återbruk och upcycling*. Reformen hänger även ihop med stadens avfallshantering (se reform *Kvartersnära återvinningscentraler*) och det medborgarnära klimatomställningsarbetet (se reform *Klimatgemenskaper*).

1. Delnings- och lånetjänster

Grunden i stadens cirkulära infrastruktur utgörs av tjänster för strukturerad delning och utlåning till låg (eller ingen) avgift. Tjänsterna är bra för både klimatet och plånboken – och sammanhållningen i staden - då saker antingen ägs gemensamt, eller kan delas Malmöbor emellan. Åtgärder inom området är:

- "Bibliotek" för sällan-saker: Staden tillhandahåller flera "bibliotek" av varierande storlek/utbud med sådant som man behöver ibland, till exempel verktyg, hushållsapparater, partygrejer, barnvagnar/barnstolar, resväskor, special-sladdar, spel m.m. Uthyrning sker med hjälp av lånekort.
- Malmö Delar: Staden finansierar en app/webbsida där Malmöbor kan låna, hyra eller byta allt från kläder till möbler. Målgruppen är primärt privatpersoner, men tjänsten ska också kunna matcha enskilda med organisationer och föreningar som behöver något specifikt.
- Delningsytor i flerbostadshus: I detaljplanearbetet krävställer staden att det ska finnas delningsytor – till exempel gemensamma verktygsförråd och bytेशyllor – i flerbostadshus.
- Cirkulära partnerskap: Staden främjar samverkan mellan företag och ideella organisationer för att skapa industriekosystem där avfall från en verksamhet används som råvara i en annan.

2. Återbruk och upcycling

Återbruk handlar om att förlänga livslängden för sådant vi redan äger genom lagning/reparation, eller genom att förändra utseendet till något mer tilltalande (upcycling). Återbruk innefattar även konsumtion genom second hand, och därför är Malmöns näringsliv och civilsamhälle oerhört viktiga för att öka återbruksgraden i staden. Åtgärder inom området är:

- Etablering av återbruksstråk: Det saknas ett "centrum" för second hand och slow fashion i Malmö, där man kan botanisera hos flera olika återbruksaktörer inom ett avgränsat område. Centrum utgör en självklar plats för ett återbruksstråk, men det bör även etableras återbruksstråk i andra delar av Malmö.
- Stöd/stipendier till lokala designers med fokus på återbruk: Staden inrättar ett stöd som kan sökas av lokala designers och återbruksaktörer, både för butiksverksamhet och för arrangemang (till exempel marknader och utbildningar).
- Subventionerad hyra för återbruksaktörer: Staden driver på för att lokala företag och ideella organisationer som sysslar med återbruk erbjuds subventionerad hyra.

- Ett kommuninternt "Blocket": Staden utvecklar en intern tjänst för smidig delning och byte av varor inom kommunorganisationen.
- Pop up-återbruk: Staden (eller Sysav) anordnar i samarbete med civilsamhällesaktörer regelbundna pop up-återbruk på flera platser i staden med reparations- och upcycling-möjligheter till självkostnadspris.
- Community-kylskåp: Community-kylskåp är gemensamma kylskåp i offentliga utrymmen där privatpersoner, restauranger och mataffärer kan lämna överbliven mat som andra kan hämta gratis. Kylskåpen drivs av volontärer eller föreningar med stöd från staden.

Finansiering kan ske genom EU-bidrag (finns särskilda fonder för cirkuläritet), samt genom olika typer av avtal/partnerskap med näringsliv och akademi.

För att reformen ska kunna genomföras behöver dock Socialdemokraterna driva på nationellt för att gåvor/donationer ska kunna ges till hjälporganisationer momsfrött, samt verka för att ta bort den dubbelmoms som betalas på begagnade varor idag. Även plan- och bygglagen (och kommunens markanvisningspolicy) behöver revideras för att kunna möjliggöra för fler/bättre delningsytor. Slutligen behöver livsmedelslagstiftningen ses över för att underlätta donation av mat.

7. Hemestersatsning

Den klimatsmartaste semestern är den som sker i närområdet med hjälp av gång, cykel eller kollektivtrafik. Malmö – och resten av Skåne – har stor potential att bli ett riktigt semesterparadis med härliga natur- och kulturupplevelser oavsett väder och storlek på plånboken. En hemestersatsning gör att suget efter flygresor till fjärran land minskar, och satsningen stärker även stadens varumärke som ett semestermål andra vill ta tåget till!

Åtgärder för att göra Malmö till ett klimatsmart semesterparadis för alla, med utgångspunkt i sådant staden kan finansiera eller delfinansiera själva:

- En (1) välutvecklad digital plattform (app och webbplats) för allt som händer i Malmöområdet. Oavsett om man letar efter events, utställningar, utegym eller särskilt promenadvänliga områden ska man kunna få all info man behöver på en och samma plats. Föreningar och företag ska också kunna lägga in info och egna aktiviteter.
- Guider som skräddarsys efter intresse. Med hjälp av AI ska man kunna få den perfekta stadsvandringen eller utflykten direkt i mobilen, komplett med kartor och information om de olika utflyktsmålen. I de

fall utflykten inkluderar längre förflyttning och/eller kostar pengar ska det erbjudas rabatter/paketpris på till exempel tågresa och inträde.

- Uppmärkta stadsvandringar för vuxna och äventyrsstigar för barn där man kan lära sig om natur, historia och kultur genom interaktiva stationer och informationstavlor.
- En gratis badbåt som kör från Norra hamnen till Ribban, Limhamn och Bunkeflostrand, och sedan vidare till Skanör-Falsterbo och Sandhammaren på Österlen. Det går bra att ta med sig cykeln på båten.
- Strandtåget. Ett tåg som kör längs med den skånska kusten och stannar vid stränderna, för att möjliggöra hemester även för den som saknar bil (eller insett att det inte finns parkeringar vid badplatserna).
- Skånetrafikens Sommarkort utökas till att även innefatta Köpenhamn.
- Malmö kanal rensas och renas så att den blir badbar med bryggor på utvalda platser längs kanalkanten, och även övriga vattendrag i staden rensas och rustas upp så att det skapas badplatser på fler platser än bara vid havet.
- En utökning av Malmö Sommarscen, och även en lansering av Malmö Vinterscen som följer samma konceptidé men med fler inomhusaktiviteter.
- En utökad projektstödsbudget till stadens ideella föreningar så att dessa kan genomföra fler kultur- och fritidsaktiviteter för allmänheten.
- Öppnandet av ytterligare en Fritidsbank som även arbetar utbildande och uppsökande och erbjuder fler typer av låneutrustning, till exempel campingutrustning.
- Lansering av ett rabattkort för barnfamiljer som inkluderar billigare transportmedel och inträde till kulturinstitutioner och badhus.
- Temagator och tematorg. Temporära omvandlingar av olika områden med fokus på exempelvis en viss kultur-/konstnärsform, lokala producenter eller ett aktuellt ämne.
- Fler pop-up-konsertplatser av det mindre slaget, då mindre konsertplatser är mest efterfrågat av både artister och besökare. Platserna kan vara både inomhus och utomhus, och självklart spridda över hela staden.
- Upprustning och förlängning av Museispårvagnen så att denna kör gratis turer från Gustav Adolfs torg förbi Malmös nya Konstmuseum, Malmö museum, Stadsbiblioteket och Ribban.